

DOI 10.33287/11211

УДК 364.08

ФАХОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ТА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ

OCCUPATIONAL REGULATION OF SOCIAL WORK IN UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND UNITED STATES OF AMERICA

Ольга Білоус

*Магістр соціальної роботи, асистент Школи соціальної роботи ім. проф. В.І. Полтавця
Національного університету «Києво-Могилянська академія»*

Olha Bilous

*Master of Social Work, Assistant Professor, Volodymyr Poltavets' School of Social Work at the National
University of Kyiv-Mohyla Academy*

 orcid.org/0000-0003-2603-2150

 o.bilous@ukma.edu.ua

Анотація

У статті викладено зміст та форми фахового регулювання соціальної роботи у Великобританії та США. Встановлено, що у Великобританії соціальні працівники мають проходити процедуру реєстрації, а у США, залежно від штату, ліцензування, сертифікацію та/або реєстрацію.

Описано процедуру фахового регулювання соціальної роботи та вимог до соціальних працівників у межах проходження реєстрації у Великобританії, а також виявлено процедуру і вимоги до ліцензування, сертифікації чи реєстрації соціальних працівників у США. Визначено регуляторні органи, які здійснюють фахове регулювання соціальної роботи у вищезазначених країнах.

Abstract

The paper is aimed to describe forms of occupational regulation of social work in United Kingdom of Great Britain and United States of America. Based on literature review and results of desk research made within the study, there were identified most common forms of occupational regulation of social work in UK and USA - licensing, certification, and registration; and procedures of occupational regulation in countries mentioned above.

In United Kingdom of Great Britain, social work is regulated by four regulators: in England - Health and Care Professions Council (but this function will be transferred to Social Work England); in Wales - Care Council for Wales;

Ключові слова:

фахове регулювання, ліцензування, сертифікація, реєстрація, регуляторні органи, професійні організації.

Key words:

occupational regulation, licensing, certification, registration, regulatory bodies, professional organizations.

Інформація про рукопис

Надійшов до редакції:

3.06.2019

Рецензований: 26.07.2019

Подано доопрацьовану версію: 28.08.2019

Прийнятий до друку: 19.09.2019

in Northern Ireland - Northern Ireland Social Care Council; in Scotland - Scottish Social Services Council. These regulators are conducting their statutory functions in close collaboration, according to the «Memorandum of Understanding between the Care Council for Wales, the Health and Care Professions Council, the Northern Ireland Social Care Council and the Scottish Social Services Council». Social workers in all countries of Great Britain are subjected to registration. The procedure of registration of social workers includes next stages: filling the application form; verification of information; application consideration by commission; submitting documents; payment of membership fee; registration.

In United States of America, Association of Social Work Boards conducts regulation of social work. This regulator composed of local social work regulatory boards from all States. There was identified that each local regulatory board may have different requirements for licensing, certification, and registration of social workers in their jurisdictions. But usually procedures of licensing and certification include next stages: contact the Board in particular jurisdiction for information; submitting documents; verification of the documents by the Board; practice under supervision; payment of membership fee; exam. Registration procedure includes submitting documents and passing exam

Вступ

У США та Великобританії фахове регулювання сервісів впроваджують протягом багатьох років. Задля забезпечення якості соціальних послуг, які отримують клієнти, регулювання здійснюється, зокрема і в сфері соціальної роботи. Дослідники зазначають, що хоча моделі та підходи до фахового регулювання у Великобританії схожі на впроваджені в інших розвинених країнах, зокрема Канаді та Австралії, вони значно відрізняються від чинних у США [10].

В Україні функції з перевірки рівня знань та вмінь соціальних працівників сьогодні належать до компетенції організацій, в яких вони працюють. Водночас представники професійної спільноти [29-31] наголошують на необхідності забезпечення якості надання соціальних послуг, адже, на сьогодні соціальні послуги надають спеціалісти з різним рівнем освіти та кваліфікації. Зокрема, в Україні на державному рівні не розроблено спеціальних заходів для системної перевірки кваліфікації соціальних працівників у формі ліцензування, сертифікації чи реєстрації.

Таким чином, доцільно описати вимоги до претендентів на отримання ліцензії чи сертифікату для провадження професійної діяльності в сфері соціальної роботи, а також вивчити особливості процедури ліцензування, сертифікації і реєстрації соціальних працівників у США і Великобританії, з огляду на відмінності фахового регулювання в цих країнах.

Методологія дослідження

Мета статті - описати форми фахового регулювання професійної діяльності соціальних працівників у Великобританії та США.

Основний метод дослідження - аналіз документів. Шляхом аналізу наукових публікацій, офіційних доповідей, а також нормативно-правової бази Великобританії та США описано зміст та процедури ліцензування, сертифікації та реєстрації як форм фахового регулювання професійної діяльності у зазначених країнах. Також вивчалися вимоги до фахового регулювання соціальної роботи у Великобританії та США. Для цього визначено регуляторні органи, що здійснюють діяльність у межах професії. До вибірки потрапили шість регуляторів, які забезпечують фахове регулювання соціальної роботи у Великобританії: Health and Care Professions Council (HCPC), Care Council for Wales (CCW), Northern Ireland Social Care Council (NISCC), Scottish Social Services Council (SSSC), Social Work England; у США: Association of Social Work Boards (ASWB). Основні дані щодо процедури фахового регулювання і вимог до соціальних працівників зібрано з офіційних вебсайтів перелічених організацій та з нормативних документів, на які посилаються регуляторні органи, що потрапили до вибірки.

Для збору та структурування інформації розроблено схему аналізу документів щодо форм фахового регулювання соціальної роботи (ліцензування, сертифікації, реєстрації) у Великобританії та США. При розробленні схеми враховано особливості адміністративного устрою кожної з країн та відмінності у формах та процедурі фахового регулювання. Так, зібрано інформацію про суб'єкти фахового регулювання професійної діяльності соціальних працівників (регуляторні органи, які здійснюють ліцензування, сертифікацію чи реєстрацію), об'єкти фахового регулювання професійної діяльності соціальних працівників (соціальні працівники, студенти соціальної роботи тощо) та процедуру фахового регулювання у кожній з частин Великобританії та окремо по штатах США.

Результати дослідження

Зміст та форми фахового регулювання

Фахове регулювання (occupational regulation) є одним із підходів до контролю державою якості послуг, які надають спеціалісти у межах певної професії. Таке регулювання здійснюють через встановлення стандартів чи вимог до знань, вмінь та навичок, якими повинен володіти фахівець. Так, з одного боку, фахове регулювання стимулює працівників продовжувати навчання та вдосконалювати професійні вміння та навички. З іншого боку, самі роботодавці зацікавлені вкладати ресурси у навчання своїх працівників [9; 25]. Також фахове регулювання сприяє підвищенню рівня довіри споживачів послуг до професії, оскільки в такий спосіб держава або уповноважені органи гарантують рівень кваліфікації, потрібний фахівцям для виконання їхніх професійних функцій [12].

Залежно від форми фахове регулювання буває обов'язковим або добровільним. Найпоширенішими формами фахового регулювання є ліцензування, сертифікація та реєстрація. Вони закріплені на законодавчому рівні, однак процедура та вимоги до фахівців можуть розроблятися регуляторними органами і не бути виразно прописаними у законах [9; 13].

Одним із дискусійних є питання, чи справді фахове регулювання дає переваги клієнтам? Можливо, це лише механізм контролю ринку послуг, який меншою мірою орієнтований на потреби споживачів? З одного боку, завдяки фаховому регулюванню клієнтам гарантують якість отримуваних від фахівців послуг, оскільки від останніх вимагають певного рівня кваліфікації. З іншого боку, вартість послуг таких фахівців є вищою, і це робить послуги менш доступними для клієнтів, а соціальним працівникам складніше почати практичну діяльність [13; 16].

Ліцензування. У Великобританії ліцензування професійної діяльності може бути добровільним або обов'язковим. Так, працівникам у межах певного фаху для здійснення професійної діяльності необхідно обов'язково отримати ліцензію, яка надає право на виконання всіх передбачених професією функцій. Інші особи можуть здійснювати професійну діяльність без отримання спеціального дозволу (ліцензії), але при цьому виконання окремих функцій в рамках фаху може бути обмежене або заборонене. Такі ліцензії у Великобританії можуть надаватися певною недержавною професійною організацією (occupational body) чи державним органом [10].

У США термін «ліцензування» застосовують у значенні офіційного наданого державним органом дозволу на практику в рамках певного фаху. Такий дозвіл може стосуватися окремих функцій, які заборонено здійснювати без проходження ліцензування [16]. Перелік професій, які підлягають ліцензуванню, а також вимоги до спеціалістів визначаються на рівні штатів і можуть варіюватися. Наприклад, у сфері соціальної роботи нема єдиного універсального законодавства, яке б регулювало ліцензування та сертифікацію соціальних працівників у всіх штатах. На національному рівні розроблено документ «Association of Social Work Boards Model Social Work Practice Act» Асоціації відділень соціальної роботи (Association of Social Work Boards, ASWB) [15] та Етичний кодекс Національної асоціації соціальних працівників (National Association of Social Workers, NASW) [6], які беруть за основу при формуванні законодавства щодо ліцензування соціальних працівників на рівні штатів.

Сертифікація. У Великобританії, на відміну від ліцензування, сертифікація є менш жорсткою формою фахового регулювання і, за винятком окремих випадків, проходження процедури сертифікації для спеціалістів є добровільним [13]. Держава не бере безпосередньої участі у процедурі сертифікації працівників, а контроль за організаціями, які здійснюють сертифікацію, відбувається з боку організацій, що здійснюють акредитацію. Наприклад, у Великобританії уряд визначив The United Kingdom Accreditation Service (UKAS) єдиним національним органом з акредитації, який акредитує і регуляторні органи [26].

Загалом визначення поняття «сертифікації» як форми фахового регулювання може варіюватися залежно від країни та регуляторного органу, що її впроваджує. Проте це поняття, за окремими ознаками, має схоже змістове наповнення у Великобританії та США: по-перше, проходження сертифікації не є обов'язковим, по-друге, сертифікацію можуть здійснювати державні органи або уповноважені недержавні організації, які пройшли відповідну акредитацію [16]. Також сертифікацію вважають процедурою підтвердження певного рівня професійної кваліфікації особи у рамках фаху.

Реєстрація передбачає, що здійснювати професійну діяльність без реєстрації у відповідній організації (регуляторному органі) незаконно. Таким чином, реєстрація - це бар'єр для входу в професію чи для початку практики, що, однак, не передбачає перевірки кваліфікації [9]. Згідно з іншим підходом спеціалісти, які проходять реєстрацію, повинні мати необхідний рівень знань та навичок у відповідності до розроблених стандартів. Контроль здійснюють шляхом тестування спеціаліста та перевірки усіх потрібних документів. Однак реєстрація не є обов'язковою для отримання дозволу на практику. Фахівці можуть безперешкодно працювати, але без права на використання офіційної назви професії [10]. Наприклад, щоб називатися соціальними працівниками в Англії, фахівцям необхідно пройти реєстрацію, оскільки офіційна назва професії є захищеною [17]. Проте фахівці можуть виконувати функції соціальних працівників, оскільки заборони на практику не передбачено.

Процедура та вимоги до реєстрації соціальних працівників у Великобританії

Фахове регулювання соціальної роботи здійснюють у кожній з частин Великобританії, а саме в Англії, Уельсі, Північній Ірландії та Шотландії. Вони мають окремі статутні органи (statutory bodies) - регулятори у соціальній сфері та сфері охорони здоров'я, які не підпорядковані безпосередньо органам влади, але їхня діяльність закріплена відповідними нормативними документами. В Англії,

Уельсі, Північній Ірландії та Шотландії соціальні працівники проходять процедуру реєстрації. В Англії реєстрацію соціальних працівників здійснює Health and Care Professions Council (HCPC), однак на сьогодні вже створено новий регуляторний орган - Social Work England (SWE) [2], який надалі вести реєстр соціальних працівників, впроваджуватиме освітні та професійні стандарти, а також визначатиме здатність соціальних працівників виконувати професійні функції [22]. В Уельсі реєстрацію соціальних працівників провадить Care Council for Wales (CCW), у Північній Ірландії - Northern Ireland Social Care Council (NISCC), у Шотландії - Scottish Social Services Council (SSSC).

HCPC, CCW, NISCC та SSSC - незалежні органи, що уклали «Меморандум про розуміння» з метою налагодження взаємодії, уніфікації вимог до освіти соціальних працівників та регулювання діяльності фахівців загалом [14]. Таким чином, завдяки співпраці між регуляторами спрощено процедуру реєстрації для соціальних працівників, які, наприклад, проходили навчання в Англії, а працевлаштовуються у Шотландії.

HCPC регулює 16 професій, зокрема й соціальних працівників в Англії. У цій частині Великобританії офіційна назва професії є захищеною, тому фахівці, які не пройшли реєстрацію, не можуть називати себе соціальними працівниками [18]. В Уельсі, як і в Англії, реєстрацію мають проходити представники різних професій, зокрема фахівці, які мають освіту із соціальної роботи, здійснюють відповідну практичну діяльність та використовують офіційну назву професії. Також реєстрацію можуть проходити студенти, які вивчають соціальну роботу. У Північній Ірландії реєстрацію також проходять соціальні працівники та студенти соціальної роботи. У Шотландії реєстрацію мають проходити соціальні працівники, студенти соціальної роботи та інші працівники, які надають соціальні послуги. Таким чином, у всіх чотирьох частинах Великобританії соціальні працівники мають проходити реєстрацію, щоб отримати право використовувати офіційну назву професії. В Уельсі, Північній Ірландії та Шотландії реєстрацію мають проходити і студенти соціальної роботи [19].

Вимоги до реєстрації соціальних працівників в Англії, Уельсі, Північній Ірландії та Шотландії дещо відрізняються, однак процедура в цілому досить схожа і передбачає такі етапи: заповнення заяви, підтвердження поданої інформації третьою стороною, розгляд заяви уповноваженим органом чи створеною ним комісією, подання передбачених стандартами документів, реєстрація, сплата членських внесків. Відмінності стосуються передовсім послідовності етапів. Наприклад, в Уельсі соціальні працівники спочатку сплачують членські внески, а потім їх вносять до реєстру.

Заповнення заяви на внесення до реєстру найчастіше передбачає внесення інформації про освіту та кваліфікацію працівників до спеціально розробленої форми. Кожна з частин Великобританії має власну форму, тому вимоги можуть бути відмінними. На основі отриманої інформації орган реєстрації розглядає заяви соціальних працівників щодо внесення їх до реєстру. У разі, якщо виникають питання з приводу знань, вмінь чи інших характеристик соціальних працівників, орган може звернутися до заявників для отримання додаткової інформації [27].

Далі заявникам потрібно сплатити членські внески. Розмір внесків визначається у кожній організації окремо.

Після перевірки інформації про соціального працівника його дані вносять до реєстру. У Шотландії цей процес може тривати до 60 днів, в Англії - 10 днів. Після завершення реєстрації претендентам надсилають сертифікат, що підтверджує їх право на використання офіційної назви професії [11].

Термін, протягом якого діє сертифікат і, відповідно, соціальних працівників вважають зареєстрованим, може становити від трьох до п'яти років. Перед закінченням терміну реєстрації зареєстрованим особам має прийти повідомлення від органу, який здійснює реєстрацію, з інформацією щодо умов продовження терміну реєстрації.

Найчастіше вимоги до соціальних працівників стосуються їхнього рівня освіти, стану здоров'я, додаткового навчання, професійних вмінь тощо. Щодо вимог до освіти, то соціальні працівники з освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра соціальної роботи можуть бути зареєстрованим. Однак є

певні вимоги до навчальних програм та критерії їхнього оцінювання, зокрема навчальні програми мають бути схвалені органом, який здійснює реєстрацію [24].

Тож основною формою фахового регулювання професійної діяльності соціальних працівників у Великобританії є реєстрація, яку фахівцям пропонують пройти для того, щоб отримати право на використання офіційної назви професії. Загалом процедура реєстрації не є універсальною для Англії, Уельсу, Північної Ірландії та Шотландії, однак найчастіше вона передбачає подання соціальними працівниками заяви на реєстрацію, надання відповідних документів, підтвердження зазначеної у заяві інформації та сплату членських внесків.

Процедура і вимоги до ліцензування, сертифікації та реєстрації соціальних працівників у США

У більшості штатів США соціальні працівники проходять процедуру ліцензування. Менш поширеними формами фахового регулювання є сертифікація та реєстрація. Ліцензування та сертифікацію в США здійснює Association of Social Work Boards (ASWB) [5], яка є неприбутковою організацією та має свої відділення у кожному штаті (далі - Відділення з ліцензування).

У більшості штатів ліцензування соціальних працівників не є обов'язковим, але спеціалісти без сертифікату чи ліцензії не можуть називати себе соціальними працівниками, ліцензованими та(або) сертифікованими соціальними працівниками і, відповідно, органи влади та професійні асоціації не гарантують якості послуг, які вони надаватимуть клієнтам. Деякі штати, окрім заборони використовувати вищезазначені назви, можуть обмежувати спеціалістів у певних видах діяльності. Наприклад, за правилами Відділення з сертифікації і ліцензування штату Теннессі особа, яка не має дійсної ліцензії, не може мати незалежну практику [21].

Вимоги до ліцензування у різних штатах неоднакові. Водночас процедура ліцензування соціальних працівників на місцевому рівні передбачає низку послідовних кроків: запит на інформацію від соціальних працівників до місцевого Відділення з ліцензування, подання необхідних документів, перевірка документів Відділенням з ліцензування, проходження навчальної практики під супервізією, внесення членських внесків, складання іспиту [7].

Запит на інформацію від соціальних працівників до місцевого Відділення з ліцензування або перевірка інформації на офіційному вебсайті організації потрібні для того, щоб отримати вичерпну інформацію про види ліцензій та особливості ліцензування у певному штаті. Після отримання потрібної інформації соціальні працівники формують пакет документів, що підтверджуватиме подані ними до Відділення з ліцензування дані про професійну підготовку та практику, зокрема, диплом про освіту, довідку з місця роботи тощо [23].

На наступному етапі Відділення з ліцензування перевіряє подані кандидатами документи та, за необхідності, уточнює інформацію. Через тривалість процедури (від одного до шести місяців), деякі штати надають студентам можливість подати заяву на ліцензування ще до завершення навчання. Після закінчення процедури соціальні працівники повинні сплатити за ліцензію певну суму, розмір якої передбачений законодавством кожного штату, та отримати допуск до складання фахового іспиту. Зазвичай, кандидати спочатку мають пройти практику під супервізією, а потім скласти іспити. Інколи практиці передують екзаменаційне випробування за результатами навчання в магістратурі [4].

Останній етап перед отриманням ліцензії - екзаменування. Залежно від виду ліцензії, на яку претендують соціальні працівники, вони складають іспит певного рівня [8]. Так, наприклад, іспит для отримання ліцензії бакалавра (Licensed Bachelor Social Worker) буде відрізнятися від іспиту для отримання ліцензії магістра соціальної роботи (Licensed Master Social Worker) чи ліцензії клінічного соціального працівника (Licensed Clinical Social Workers). За складання іспиту передбачена окрема оплата. Так, наприклад, у штаті Аляска оплата за процес проходження ліцензування для отримання ліцензії бакалавра

соціальної роботи у 2019 році становить 100 доларів США, а за складання фахового іспиту – ще 230 доларів США [28].

Попри відмінності у підходах до ліцензування, кожен штат ставить вимоги перед кандидатами за такою схемою: освіта, практичний досвід, робота з супервізорами, складання іспиту. Критерії за кожним з пунктів формуються місцевими Відділеннями з ліцензування або іншими компетентними органами. Ліцензія діє лише в межах одного штату протягом визначеного періоду [32].

Найпоширенішою вимогою, яка стосується освіти кандидатів на отримання ліцензії, є наявність диплому бакалавра або магістра соціальної роботи. Для наукового ступеня доктора філософії не існує окремих ліцензій і відповідні кандидати складають екзамени та отримують ліцензії на однакових умовах з магістрами. Навчання має проходити за освітньою програмою, що акредитована Радою з освіти з соціальної роботи (Council of Social Work Education, CSWE), оскільки принципи та зміст освіти соціальних працівників у США мають тенденцію до уніфікації. CSWE – це регулятивний орган, що ставить собі за мету покращення освіти у сфері соціальної роботи шляхом підтримки та впровадження дієвих методів та стандартів навчання [1]. Після закінчення освітньої програми кандидати обирають той вид ліцензії, який вони можуть отримати. У випадках, коли особа з певних причин закінчила неакредитовані курси, CSWE має підтвердити відповідність її освіти загальним вимогам.

Окрім освіти більшість штатів у своїх умовах до ліцензування встановлюють вимоги до практичного досвіду та супервізії. Тобто передбачається, що по закінченні навчання кандидати повинні відпрацювати певну кількість годин, при цьому вони мають бути безпосередньо залученим до роботи з клієнтами [3]. Також визначено кількість годин роботи з супервізором та форму супервізії – групова та(або) індивідуальна. Виконання цих вимог є умовою допуску до екзаменування ASWB. У більшості штатів для отримання ліцензії бакалавра чи магістра соціальної роботи не потрібно проходити практику після навчання.

Іншим механізмом контролю якості надання послуг є сертифікація, тобто підтвердження штатом права особи на надання послуг після складання нею екзамену. Сертифікат засвідчує наявність у фахівця певного рівня знань та навичок.

Сертифікацію соціальних працівників здійснюють у 15 штатах. Ця процедура розрахована переважно на спеціалістів, які мають освітньо-кваліфікаційний рівень магістра. Лише у Небрасці, Нью-Джерсі, Північній Кароліні, Вісконсіні та Вайомінгу процедуру сертифікації можуть проходити також і бакалаври соціальної роботи.

Загалом процедура сертифікації та вимоги до соціальних працівників залежать від штату. У більшості штатів процедура сертифікації схожа з процедурою ліцензування. Через відсутність виразних відмінностей між сертифікацією та ліцензуванням соціальним працівникам можуть пропонувати пройти процедуру ліцензування для отримання статусу сертифікованих соціальних працівників. Наприклад, у Південній Дакоті магістри соціальної роботи проходять саме ліцензування, однак отримують сертифікат [20].

Реєстрація соціальних працівників здійснюється у Луїзіані та Орегоні. У Луїзіані процедура реєстрації передбачає подачу соціальним працівником потрібних документів. Щоб бути зареєстрованим в Орегоні, фахівцю потрібно також скласти екзамен. Вимоги висуваються до освіти соціальних працівників: в обох штатах передбачається, що соціальний працівник повинен мати освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра соціальної роботи, закінчивши акредитовану програму. Також у Луїзіані перевіряють, чи мав соціальний працівник у минулому судимості [20].

Отже, основними процедурами фахового регулювання соціальної роботи у США є ліцензування, сертифікація та реєстрація. Для отримання ліцензії кандидату потрібно надати місцевому Відділенню з ліцензування соціальних працівників необхідну інформацію й документи, пройти практику під супервізією та скласти іспит. Попри те, що вимоги до соціальних працівників є різними, при ліцензуванні до уваги завжди береться рівень освіти та досвід практичної роботи. Процедура сертифікації та вимоги

до соціальних працівників визначені у кожному штаті окремо, однак переважно і процедура, і вимоги схожі до ліцензування. Реєстрацію соціальних працівників здійснюють у двох штатах. Процедура передбачає подання необхідних документів та в одному зі штатів - складання тесту. Вимоги стосуються освіти соціальних працівників - вони мають навчатися на акредитованій програмі та здобути освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра соціальної роботи.

Висновки

Фахове регулювання професійної діяльності є одним із механізмів, застосовуваних з метою контролю якості послуг клієнтам, шляхом встановлення певних вимог до професійних знань та вмінь фахівців.

Виокремлюють кілька форм фахового регулювання професійної діяльності, зокрема, ліцензування, сертифікація та реєстрація.

Ліцензування як форма фахового регулювання передбачає встановлення певних вимог до рівня знань та вмінь фахівців. У разі, якщо фахівці не проходять ліцензування, їм може бути заборонено використовувати офіційну назву професії або ж заборона може стосуватися виконання певних функцій у рамках фаху.

Сертифікація є переважно добровільною формою фахового регулювання професійної діяльності у США та Великобританії. Фахівці, які не пройшли сертифікацію, не позбавляються права працювати за обраним фахом, але у США на них може накладатися заборона використовувати офіційну назву професії.

Реєстрація у Великобританії є переважно добровільною формою фахового регулювання. Однак, інколи на фахівців може накладатися заборона на здійснення професійної діяльності чи на використання офіційної назви професії у разі, якщо вони не пройшли процедуру реєстрації. У США через відсутність універсального законодавства, що унормовує реєстрацію, залежно від штату ця форма фахового регулювання може бути обов'язковою або добровільною.

Фахове регулювання професійної діяльності соціальних працівників у Великобританії здійснюють у формі реєстрації. Кожна з частин Великобританії (Англія, Уельс, Північна Ірландія та Шотландія) має власний орган реєстрації соціальних працівників. Усі вони безпосередньо не підпорядковані органам влади і є незалежними один від одного. Процедура реєстрації соціальних працівників у цих країнах досить схожа і передбачає такі етапи: заповнення заяви, підтвердження поданої інформації третьою стороною, розгляд заяви відповідним органом чи створеною ним комісією, подання передбачених стандартами документів, включення соціальних працівників до реєстру, сплата членських внесків. Найчастіше вимоги до соціальних працівників, які проходять реєстрацію, прописані у стандартах професійних регуляторів і стосуються рівня освіти, стану здоров'я, додаткового навчання та професійних вмінь претендентів.

Залежно від штату в США соціальні працівники можуть проходити ліцензування, сертифікацію або реєстрацію. У цій країні органом фахового регулювання професійної діяльності соціальних працівників є Асоціація відділень соціальної роботи. Для проходження відповідної процедури соціальні працівники мають звернутися до місцевого Відділення з ліцензування, сертифікації чи реєстрації. Процедури ліцензування та сертифікації у США досить схожі й передбачають запит на інформацію від соціальних працівників до місцевого Відділення з ліцензування чи сертифікації, подання потрібних документів, перевірку документів Відділенням, проходження навчальної практики під супервізією, оплату за процедури, складання іспиту. У Луїзіані та Орегоні соціальні працівники можуть проходити процедуру реєстрації. Процедура передбачає подачу необхідних документів, а в одному зі штатів - складання тесту.

Фахове регулювання здійснюють задля забезпечення якості послуг, однак, на сьогодні постає питання доцільності застосування тих чи інших його форм. Ця проблема є актуальною і для соціальної роботи в нашій державі. Однак, перспектива запровадження певної форми фахового регулювання (ліцензування, сертифікації чи реєстрації) соціальних працівників в Україні потребує подальших досліджень та публічних обговорень.

Перелік літератури і джерел інформації

1. About Council of Social Work Education // Council of Social Work Education. URL: <http://www.cswe.org> (accessed 03.06.2019).
2. About Social Work England // Social Work England. URL: <https://socialworkengland.org.uk/> (accessed 03.06.2019).
3. About licensing and regulation // The Association of Social Work Boards (ASWB). URL: <https://www.aswb.org/licensees/about-licensing-and-regulation/> (accessed 03.06.2019).
4. ASWB Examination Candidate Handbook // The Association of Social Work Boards (ASWB). REV. 10/2018. URL: <https://www.aswb.org/wp-content/uploads/2013/12/Candidate-Handbook.pdf> (accessed 03.06.2019).
5. ASWB Mission // The Association of Social Work Boards (ASWB). URL: <https://www.aswb.org/> (accessed 03.06.2019).
6. Code of Ethics of the National Association of Social Workers // NASW Delegate Assembly. URL: <https://www.socialworkers.org/About/Ethics/Code-of-Ethics/Code-of-Ethics-English> (accessed 03.06.2019).
7. Continuing competence // The Association of Social Work Boards (ASWB). URL: <https://www.aswb.org/licensees/continuing-education/> (accessed 03.06.2019).
8. Exam Registration // The Association of Social Work Boards (ASWB). URL: <https://www.aswb.org/exam-candidates/exam-registration/> (accessed 03.06.2019).
9. Forth J., A. Bryson, Humphris A., Koumenta M., Kleiner M. A review of occupational regulation and its impact : Evidence Report 40 // UK Commission for Employment and Skills. - 2011. 183 p. URL: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/306359/ER40_Occupational_regulation_impact_-_Oct_2011.pdf (accessed 03.06.2019).
10. Humphris A., Kleiner M., Humphris A. How Does Government Regulate Occupations in the UK and US? Issues and Policy Implications. URL: <http://www.hhh.oit.umn.edu/centers/freeman/pdf/Kleinerpaper.pdf> (accessed 03.06.2019).
11. International applications process // The Health and Care Professions Council. URL: <https://www.hcpc-uk.org/registration/getting-on-the-register/international-applications/how-to-apply/> (accessed 03.06.2019).
12. Kleiner M. Stages of Occupational Regulation: Analysis of Case Studies // W.E. Upjohn Institute. 2013. 291 p. URL: <http://bit.ly/25cvOpu> (accessed 03.06.2019).
13. Koumenta M., Humphris A., Kleiner M., Pagliero M. Occupational Regulation in the EU and UK: Prevalence and Labour Market Impacts : Final Report / Queen Mary University of London. 2014. 116 p. URL: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/343554/bis-14-999-occupational-regulation-in-the-EU-and-UK.pdf (accessed 03.06.2019).
14. Memorandum of Understanding between the Care Council for Wales, the Health and Care Professions Council, the Northern Ireland Social Care Council and the Scottish Social Services Council // The Health and Care Professions Council (HCPC). URL: <https://www.hcpc-uk.org/globalassets/about-us/who-we-work-with/care-council-for-wales-the-northern-ireland-social-care-council-and-the-scottish-social-services-council.pdf> (accessed 03.06.2019).
15. Model Social Work Practice Act : Model Law Task Force // Association of Social Work Boards. 2018. URL: https://www.aswb.org/wp-content/uploads/2013/10/Model_law.pdf (accessed 03.06.2019).
16. Occupational Licensing: a Framework For Policymakers : report // the Department of the Treasury Office of Economic Policy, the Council of Economic Advisers, and the Department of Labor. URL: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/licensing_report_final_nonembargo.pdf (accessed 03.06.2019).

17. Professions and protected titles // The Health and Care Professions Council (HCPC). URL: <https://www.hcpc-uk.org/about-us/who-we-regulate/the-professions/> (accessed 03.06.2019).
18. Protected titles // The Health and Care Professions Council (HCPC). URL: <http://www.hcpc-uk.org/aboutregistration/protectedtitles/> (accessed 03.06.2019).
19. Registering as a social worker // British Association of Social Workers. URL: <https://www.basw.co.uk/resources/become-social-worker/registering-social-worker> (accessed 03.06.2019).
20. Reports Home Page // The Association of Social Work Boards (ASWB). URL: <http://aswbsocialworkregulations.org/jurisdictionReportBuilder.jsp> (accessed 03.06.2019).
21. Social Work License Requirements // SocialWorkLicensure.org. URL: <http://www.socialworklicensure.org/articles/social-work-license-requirements.html> (accessed 03.06.2019).
22. Social Work Regulation (England) // UK Parliament Website. URL: <https://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-7802#fullreport> (accessed 03.06.2019).
23. Social Work Regulation // The Association of Social Work Boards (ASWB). URL: <https://www.aswb.org/licensees/about-licensing-and-regulation/social-work-regulation/> (accessed 03.06.2019).
24. Standards of education and training // The Health and Care Professions Council (HCPC). URL: <http://www.hcpc-uk.org/aboutregistration/standards/sets/> (accessed 03.06.2019).
25. Tamkin P., Miller L., Williams J., Casey P. Understanding Occupational Regulation : Evidence Report 67 // UK Commission for Employment and Skills. URL: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/305443/evidence-report-67-understanding-occupational-regulation.pdf (accessed 03.06.2019).
26. United Kingdom Accreditation Service (UKAS) // The Institute of Environmental Management & Assessment. URL: <https://www.ukas.com/> (accessed 03.06.2019).
27. UK applications process // The Health and Care Professions Council. URL: <https://www.hcpc-uk.org/registration/getting-on-the-register/uk-applications/how-to-apply/> (accessed 03.06.2019).
28. Alaska Social Work License Requirements // Social Work Guide. URL: <https://www.socialworkguide.org/licensure/alaska/> (accessed 20.08.2019).
29. Громадське обговорення професійних стандартів / Науково-дослідний інститут праці і зайнятості населення Міністерства соціальної політики України і НАН України. URL: <http://ipzn.org.ua/gromadskeobgovorennya-prof-standartiv/> (дата звернення 20.08.2019).
30. Звернення учасників круглого столу «Професійні стандарти соціальної роботи в Україні: Quo Vadis» (Київ, 1.11.2018 р.). URL: <https://bit.ly/2FTYQEm> (дата звернення 20.08.2019).
31. Семігіна Т. В. Модернізація державного управління системою надання соціальних послуг // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. Серія «Право та державне управління». 2014. Вип. 2. С. 14-20.
32. Хрипко О.І., Гусак Н.Є. Ліцензування соціальних працівників у США: уроки для України. Освітній процес і трансформація сучасного українського суспільства : зб. матеріалів доп. учасн. Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : Академія сучасної освіти, 2015. С. 13-14.
33. Хрипко О. І., Гусак Н. Є. Ліцензування соціальних працівників у США: уроки для України. Освітній процес і трансформація сучасного українського суспільства : зб. матеріалів доп. учасн. Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : Академія сучасної освіти, 2015. С. 13-14.